

Gatuträd i Bagarmossen

av Linda Christensen

Kandidatarbeten vid institutionen för stad och land VT 2008
BACHELOR THESIS AT THE DEPARTMENT OF URBAN AND RURAL DEVELOPMENT

Kandidatarbeten vid institutionen för stad och land VT 2008
EX0282 Kandidatarbete i landskapsarkitektur på landskapsarkitektprogrammet
© Linda Christensen
Title in english: Trees in hard surfaces in Bagarmossen
Handledare: Tomas Lagerström, institutionen för stad och land
Examinator: Tom Ericsson, institutionen för stad och land
Online publikation of this work: <http://epsilon.slu.se/>

FÖRORD

Detta är en kandidatuppsats om 15 högskolepoäng i ämnet landskapsarkitektur. Uppsatsen görs inom landskapsarkitekturprogrammet vid SLU i Uppsala. Handledare är Tomas Lagerström, landskapsarkitekt och universitetsadjunkt, SLU och examinator Tom Ericsson, universitetslektor, SLU.

Tack till min handledare som kom med flera goda idéer och tack till de anställda på exploateringskontoret och arkivet som hjälpte mig att jaga rätt på gamla planer. Ett stort tack till alla dom som ställt upp som bollplank för mina idéer, ni vet vilka ni är och slutligen en kram till Raia och Nafisa som hjälpte mig att mäta in lindarna vid Byälvsvägen.

Uppsala, maj 2008

Linda Christensen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	4.	GATUTRÄD I BAGARMOSSEN	11.
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	5.	BAGARMOSSENS KARAKTÄR	11.
SAMMANFATTNING	6.	Växtmaterial	11.
INLEDNING	7.	INVENTERING	12.
Bakgrund	7.	Bagarmossens centrum	12.
Syfte	7.	Emågatan	12.
Frågeställningar	7.	Byälvsvägen	13.
Målgrupp	7.	<i>Bostadsområde</i>	13.
ARBETSGÅNG OCH METOD	7.	<i>Lindallén</i>	14.
Litteraturstudier	7.	DISKUSSION	15.
Okulär inventering	7.	KÄLLFÖRTECKNING	16
TRÄD I STADSMILJÖER	8.	BILAGOR	
PROBLEM MED TRÄD I STADEN	8.	TRÄDPLAN	
TRÄDENS LIVSVILKOR	8.	INVENTERINGSPROTOKOLL	
Växtförutsättningar för gatuträd	8.		
Beskrining	10.		

SAMMANFATTNING

Bagarmossen är en förort söder om Stockholm. Området har bebyggelse främst från 50-tal och 70-tal men även en del nutida bebyggelse. I området finns villabebyggelse, hyreshus och ett torg. I samband med att området bebyggdes planterades även gatuträd. De olika tidsepokerna har haft olika trädurval och träden har haft olika förutsättningar för sin etablering och fortlevnad. Idag är det dags för en viss förnyelse av trädbeståndet i området.

Syftet med detta projekt var att göra en inventering och en inventeringsanalys av gatuträden i valda delar av centrala Bagarmossen. Att utifrån inventeringen och inventeringsanalysen göra ett trädplan för en utvald del av området. Trädplanen är tänkt att användas för att förbättra gatuträdens förutsättningar och i längden leda till en förbättrad gatumiljö.

Det jag kom fram till var detta:

De träd i Bagarmossen som är från femtiotalet är generellt sett större, friskare och i bättre kondition än de som är från 70-talet. Detta har till stora delar att göra med trädens proveniens och etableringsförutsättningar. De uppvuxna stora träd som idag finns i Bagarmossen är värdefulla och bör bevaras i den grad det är möjligt, de växte upp under en tid när etableringsförutsättningarna

för unga träd var bättre. Idag har unga träds etableringsförutsättningar i stadsmiljö försämrats avsevärt på grund av markkompaktering, trängsel och konkurrens med ledningar under mark och en ökad andel av hårdgjorda ytor

Träden i hårdgjorda markytor har mycket tuffare växtbetingelser än de som växer i gräs och buskage. De träd som inte är planterade i hårdgjorda markytor är generellt sett större och friskare än de träd som är planterade i hårdgjorda ytor. Men hopp finns i form av vakuumschaktning, skelettjord och pelleplattan.

Träd i stadsmiljö får ofta stamskador på grund av påkörningar.

Man måste börja planera för befintliga och framtida träd när man drar upp nya planer för stadsomvandling. Trädens livsbetingelser måste redan i planeringsstadiet ges samma status som byggnader, vägar och ledningsdragningar annars kommer vi snart inte att ha några stora stadsträd kvar.

INLEDNING

Bakgrund

Bagarmossen är en förort söder om Stockholm. Området har en blandad bebyggelse främst från 50-tal och 70-tal men även en del nutida bebyggelse. I samband med att området bebyggdes planterades även gatuträd. De olika tidsepokerna har haft olika trädurval och träden har haft olika förutsättningar för sin etablering och fortlevnad. Idag är det dags för en viss förnyelse av trädbeståndet i området.

Syfte

Syftet med detta arbete har varit att göra en inventering och en inventeringsanalys av gatuträden i centrala Bagarmossen och att sedan utifrån dessa göra en trädplan för en utvald del av området. Trädplanen är tänkt att gälla i tio år och användas för att förbättra gatuträdens förutsättningar och i längden leda till en förbättrad gatumiljö.

Frågeställningar

Som hjälp i arbetet lade jag fram följande frågeställningar:

Vilka typer av träd har planterats i Bagarmossen?
Var finns de olika typerna av träd? Hur mår träden idag? Om de mår dåligt – varför är det så?

Inventeringen har gjorts på fyra olika platser i Bagarmossen och analysen grundar sig enbart på dessa.

Målgrupp

Arbetet vänder sig till de som är intresserade av användningen av gatuträd i en stockholmsförort från 50-talet, 70-talet och nutid. Arbetet vänder sig även till personer som arbetar inom Stockholms stad.

ARBETSGÅNG OCH METOD

Litteraturstudier

Inläsning av vilka träd som brukade användas under de olika tidsepokerna. Markförbättrande åtgärder.

Inventering

Okulär inventering av tre olika karaktärsområden i Bagarmossen. Områdena är från 50- 70-tal samt nutid. Inventeringen gjordes främst i mitten april innan lövsprickning med en kompletterande inventering i början av maj efter lövsprickning.

Figur 1. De fyra områdena i Bagarmossen

TRÄD I STADSMILJÖ

Figur 2. Det karaktärsfulla valnötsträdet och blomsterurnorna mjukar upp torget. Här är det populärt att sitta. Utan träd skulle torget upplevas som mycket kargt.

Gamla, karaktärsfulla träd är en viktig tillgång. Man bör därför satsa på att på bästa sätt rikta skötselinsatserna på att försöka bevara dem så länge som möjligt. De har ett estetiskt värde och roll för stadsmiljöns skönhetsvärden. Långlivade träd bör prioriteras då de flesta träd uppnår sitt största estetiska och biologiska värde som frisk i ett långt åldrande stadium (Jansson, 1997).

Träden bidrar till hälsa och välbefinnande. De renar luften från föroreningar och producerar i sin tur syre till djur och oss människor. Det kan få en positiv verkan på det lokala klimatet.

Många upplever även ett psykiskt välbefinnande när de vistas på en plats med friska, vackra träd. Träden ger en känsla av kontinuitet samtidigt som årstidernas växlingar kan upplevas. Träden mjukar upp hårda ytor och ger ofta ett försonande drag till omgivningen.

Folk söker sig till träd, när träd står i centrum bildas en naturlig samlingsplats. Skalan förändras och ett litet rum bildas. Detta medför en trygghetskänsla för besökaren. Ett torg, en bostadsgård eller en gata utan träd får en helt annan karaktär.

PROBLEM MED TRÄD I STADEN

Ett av de största problemen med träd i stadsmiljö är den utrymmesbrist som råder både ovan och under jord. Ovan jord skall trädet dela utrymme med andra träd, den kan stå för nära en fasad eller vara i vägen för fordon. Befintliga träd kan också komma att ses som problem vid exploatering eller omgestaltung av ett område. Under mark är konkurrensen mellan trädrötter, kablar, ledningar och husgrunder stor. Den hårdgjorda och packade marken under torg och gatutrymmen minskar trädrötternas rum ännu mer. Man kan hålla i åtanke att ett större träd i hårdgjord miljö behöver minst 10 - 20 m³ jord för att kunna trivas i längden

(Gullberg, 1996). Ännu idag kan man dock se skräckexempel på träd som planterats i gropar så små som 1,5x1,5x0,7m.

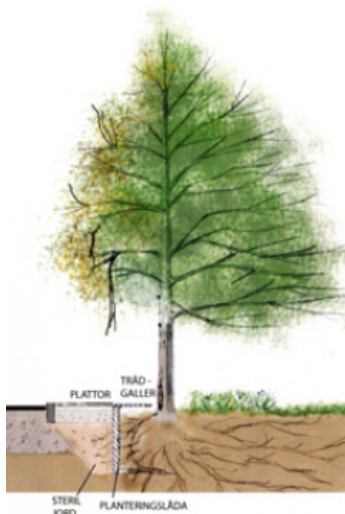
Underdimensionerade trädgropar och växtbäddar är grunden till många av de problem som uppkommer i samband med gatuträd. Trädets rötter söker sig till de platser där de lättast kan komma åt vatten och näring, om utrymmet i en trädgrop är för litet och om den intelligande jorden är kompakt söker sig trädets rötter till lösare mark runt rörgravar etc. Väl där är det en tidsfråga innan rötterna tränger in i vattenledningarna och täpper till. Därför är det idag viktigt att kartlägga hur utrymmet ser ut både över och under mark innan träd planeras in. Trädets rötter kan även söka sig uppåt och orsaka sprickor i vägbeläggningen. Trädets rötter kan även orsaka skada på byggnader genom sättningar i marken, särskilt i lerrik jord.

En metod som kan avhjälpa dessa problem och utöka utrymmet i hårdgjorda ytor är att anlägga sammanhängande växtbäddar med skelettjord (Trädpolicy för Göteborgs stad 2008-05-09).

TRÄDENS LIVSVILKOR

Växtförutsättningar för gatuträd

Gatuträden i dag lever ett tufft liv. Vår moderna tids markanvändning gör det svårt att ge unga träd det markutrymme som krävs för en god etablering. Därför är det mycket viktigt att vi verkligen försöker värna om och ståndortsförbättra de gamla uppvuxna träd som redan finns i dessa miljöer.

Figur 3. Situationen till vänster är vanlig hos gatuträd. Trång planteringslåda med hämrat rotsystem och dålig tillväxt.

Figur 4. Utanför ett hus byggt 2002 står denna lönn. Grenarna är delvis kala och tillväxten obefintlig. Förmodligen är jorden för kompakt och platsen för rötterna för liten.

Figur 5. Utrymme kan skapas och markkompaktering avhjälpas genom att man först försiktigt luckrar och tar bort gammal jord med hjälp av en vakuumsug. I hårdgjord mark bör man sedan fylla på med skelettjord.

Figur 6. Skelettjord med ovanpåliggande bärlager.

Figur 7. I Bagarmossens centrum går beläggningen nära stam.

Gatuträds växtmiljö definieras av hårdgjorda ytor i den nära omgivningen kring träden. Parkträd, (träd utan omgivande hårda ytor), har generellt betydligt bättre markförhållanden än gatuträd (Ståhl, 2006).

Gatuträdens normala markförutsättningar:

- Växtbädden har för liten volym.
- Tät markbeläggning eller kompakterad mark bidrar till syrebrist och koldioxidförgiftning av trädrötterna. Kompaktering är vanligt vid

vibrationer från till exempel tunga transporter, väg- och husbyggen. Tät markbeläggning och kompakterad mark kan också leda till vattenbrist men även syrebrist genom att överskottsvatten inte leds bort. För att åtgärda jordkompaktering kan man vidta ståndortsförbättrande åtgärder som att

- Använda vakuumsugning för skyddandet av trädrötter vid byte av gammal jord.
- Använda skelettjord under hårdgjorda markytor

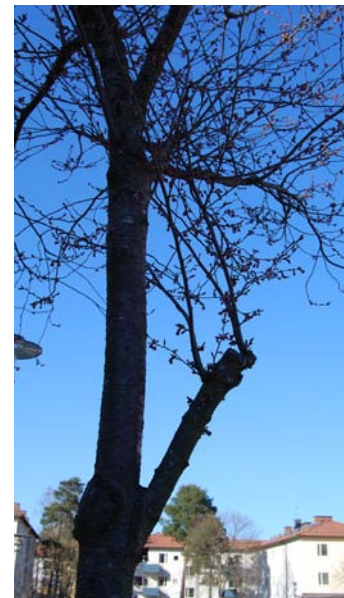
- Underlätta för infiltration och gasutbyte med Pelleplattan
- Använda marktäckning i form av t.ex perenner
- Saltning av vägar vintertid ger problem för stadens gatuträd. För höga saltmängder innebär att trädens förmåga att ta upp vatten minskar, rotcellerna torkar ut, näringsupptaget blir nedsatt, jorden sätts igen, giftig natriumanrikning samlas i stammen. Trädet

Figur 8. Skadade grenpartier är mycket vanliga åkommor.

Figur 9. Underhållet av växtmaterialet är eftersatt i Bagarmossen. Vid Emågatan finns dessa lönnar. De har en gång i tiden hållits i shack med beskärning men sedan släppts och vuxit ur proportion.

Figur 10. Beskärningen sker ofta utan eftertänksamhet. Här ett körsbärsträd i centrum.

Figur 11. Obetänksam beskärning och dåliga snittytor gör trädet känsligt för bl.a. svamp- och virusangrepp.

uppvisar "brända blad" på grund av försämrat vattenupptag (Ericsson, muntl. med. 2008-05-27). I Bagarmossen har man som policy att minimera saltanvändning så mycket som möjligt. Man saltar endast gator och huvudvägar. För gångbanor, parkvägar och torg använder man en mer miljövänlig saltflisblandning (Eriksson, mail 2008-05-12).

- Utebliven kontinuerlig tillförsel av organiskt material bidrar till näringsbrist samt liten förekomst av organismer och bakterier i jorden
- Tekniska ingrepp i marken nära trädens rotsystem som grävning innebär risk

för direkta fysiska skador som avslitna rötter men också indirekta skador genom markkompaktering (tunga maskiner och byggupplag) (Ståhl, 2006). Här är det viktigt att man gör noggranna undersökningar hur trädets rötter ligger innan man börjar gräva och att inte gräva i onödan, varje ingrepp innebär stress för trädets rötter. I Göteborgs trädpolicy rekommenderar man att i den mån det är möjligt ha en 4 meter bred ledningsfri zon omkring planterade träd.

Som nämnts tidigare är det även viktigt med utrymme ovan mark, trädens kronor måste kunna få tillräckligt med ljus och luft för att utvecklas

ordentligt och utrymme måste finnas så att onödig åverkan undviks. Det är viktigt att tänka på hur träden kommer att se ut som vuxna när man planerar in dem.

Beskärning

Ytterligare en fysisk påfrestning är om träd beskärs på ett olämpligt sätt. Känsligheten för beskärning varierar betydligt mellan olika arter. Trädet kan också försvagas och angripas av sjukdomar om det beskärs vid fel tidpunkt (Wirén, 2005).

GATUTRÄD I BAGARMOSSEN

”...Områdenas karaktär kom att präglas mycket av hur bebyggelsen lades in mellan bibehållna naturpartier och parkstråk, anpassade efter terräng och höjdförhållanden. Det har kallats Stockholmsstilen, som hade sin blomstringsperiod på 1940- och 1950-talen, med Holger Blom och Erik Glemme som främsta förespråkare...”
(Familjebostäder)

BAGARMOSSENS KARAKTÄR

Bagarmossen är en förort som ligger strax söder om Stockholm, området är ett sprickdalslandskap med hällmarkstallskog på de högre partierna och lövskog på de lägre liggande delarna (Stockholms grönkarta). Bagarmossen har bebyggelse från 50- och 70-talet samt nutid. Bebyggelsen är blandad med flerbostadshus, radhus och villor. Området präglas framför allt folkhemmets 50-tals bebyggelse: lamellhus i grannskapsgrupperingar insmugna i bevarad naturmark. De gröna ytorna är många men idag är en stor del av den yttre miljön eftersatt och förvuxen och en underhållssatsning är nödvändig.

Växtmaterial

De vanligaste naturligt förekommande trädarterna i den inventerade delen av Bagarmossen är björk, tall och lönn. Dessa har även använts som planterade gatu- och torgträd. Av gatuträd är lönn, lind och olika sorter av sorbus vanligast.

Tabell 1. Inventerade gatuträd

Latinskt namn	centrum 50-tal	centrum 80-tal	centrum 2000-tal	Emågatan 50-tal	Byälsvägen 70-tal	totalt antal
Acer (olika sorter)	8	13	13	11	9	54
Aesculus hippocastanum			1			1
Betula pendula			2	7		9
Crataegus x media					8	8
Juglans cinerea	1					1
Malus purpurea					4	4
Picea					1	1
Pinus sylvestris				11		11
Populus simonii	1					1
Prunus (olika sorter)		1	7			8
Sorbus (olika sorter)	1		2	3	19	25
Tilia (olika sorter)				2	(allé) 36	38
Totalt antal träd	11	14	25	34	77	161

De olika arterna förekomst i Bagarmossens inventerade delar. Som man kan se skiljer sig användningen av de olika trädarterna beroende på tidsperiod och plats. Lönnen är dock vanligast.

Figur 12. Träden är vitala för karaktären på en plats. Här blommar körsbärsträden i Bagarmossens centrum.

Figur 13. Etablerade uppväxta lönnar. Lönnarna är jämngamla men visar helt olika tecken på vitalitet. Den vänstra lönnens kondition beror förmodligen på markkompaktering.

Figur 14. Nästan samtliga oskyddade träd i centrum har skadade stammar.

Figur 15. Emågatan karakteriseras av storväxta, inhemska träd.

INVENTERING

Bagarmossens centrum

Bagarmossens torg, Lagaplan, ritades 1953 av Erik Glemme och Holger Blom. Torget blev tvådelat med en hårdgjord yta för torghandel och ett grönare parktorg. Parktorget rustades år 2003 med bl.a. ett tillskott av 7 st. *Prunus 'Accolade'*.

Centrum används aktivt av de boende. Man kan tydligt se tre årsringar i centrum: det ursprungliga från mitten av 50-talet, ett parti från slutet av 80-talet och den södra delen från 2003.

De träd som planterades 2003 har etablerats olika bra. Prydnadskörsbären visar en ganska

god årstillväxt på ca 15 cm medan de lönnar som står i växtbäddar vid parkeringsplatsen och det nyanlagda bostadshuset har etablerat sig mindre väl.

De träd som är från 50-talet har en gång i tiden etablerat sig väl men visar idag en minskande vitalitet.

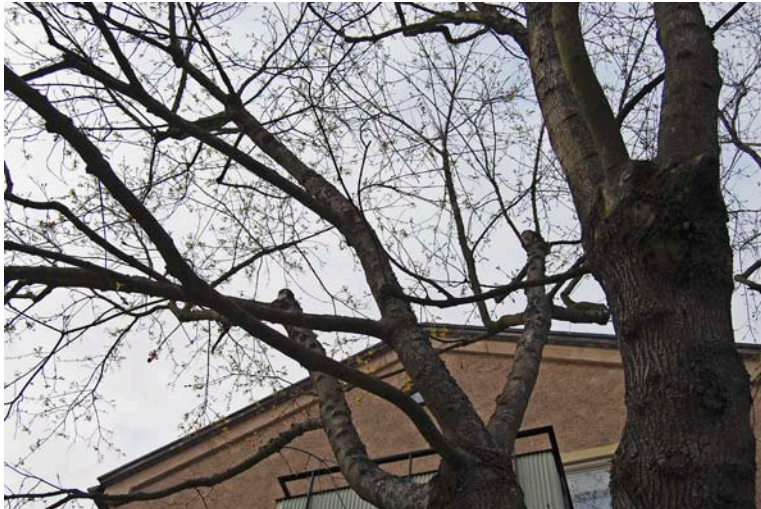
Orsaken till ovanliggande problem är sannolikt en markpackning i de hårdgjorda ytorna vilket förhindrat växternas syre- och vattenupptag. Här bör man vakuumschakta bort jord i en 7x7m² yta runt trädet, (Lagerström, muntl. med. 2008-04-29), luckra och sedan påföra skelettjord enligt

de rekommendationer som ges i "*Handbok - växtbäddar för stadsträd i Stockholm.*"

Ett annat problem i detta område är den höga andelen påkörningsskador på de träd som inte haft stamskydd. De träd som står i utsatta lägen och inte har stamskydd bör få det så snart som möjligt.

Emågatan

Emågatan ligger strax norr om Bagarmossens centrum och löper i väst-östlig riktning. Gatan och dess omgivande bebyggelse är från mitten av 50-talet och ligger i ett stycke ursparad natur. Valen av gatuträd är tidstypiska och består till största delen av storväxta, inhemska sorter.

Figur 16. Så gott som samtliga lönnar längsmed denna Emågatan har stam-mats upp och beskurnits.

Med stor sannolikhet av lokal proveniens (Persson, 1995). De arter som har använts är lönn, björk, rönn samt ursparade tallar. Träden står minst 2,5 meter från trottoaren och i gräs.

De flesta av träden mår bra och är i gott skick, träden har etablerat sig väl och skador som t.ex. frostsprickor förekommer inte, däremot har de stora träden ibland utsatts för felaktig beskärning.

Detta bostadsstråk ligger på hällmark med fickor av lermark vilket har lett till sättningar i husen. De senaste åren har flera av fastigheterna behövt se över sina vatten- och avloppsledningar. Ledningarna har ofta gått i närheten av träden och vid schaktning har ofta en hel del rötter skurits av, till vilken grad detta kommer att påverka trädens

Figur 17. Emågatan. Schaktning av vattenrör invid björkar. Så här nära bör man inte gå.

kondition är i dagsläget svårt att säga då det kan ta mellan 10 upp till 30 år innan träden börjar visa symptom (Trädpolicy för Göteborgs stad 2008-05-09).

Vid nyplantering bör man ha i åtanke den effekt som de stora trädens vattenupptag har haft på lermarkens vattenmättnad och hur nyplanterade trädsorter kan komma att påverka den.

Byälsvägen

Byälsvägen och det stora bostadsområdet kring Byälsvägen planerades och byggdes i mitten av 70-talet och tillhör det s.k. miljonprogrammet. De trädslag som använts är de som var vanliga för den tiden, sorter som snabbt kunde växa upp och klä in den ofta ödsliga nybyggda gården i grönska (Bengtsson, 1973).

Figur 18. Byälsvägen. På bostadsområdet finns det många exemplar av tidstypiska växter; här hagtorn.

Bostadsområdet

Bostadsområdet hyser de trädslag som är vanliga från denna tid: oxel, purpurapel, rödblåg lönn, skogslönn, rönn och rosenhagtorn. Purpurapel, rosenhagtorn och rönn är kortlivade träd som når sin slutgiltiga storlek inom 25 år och har en livslängd på 100 år (Bengtsson, 1973). Vid en omdaning 2004 planterades silveroxel och ullunggrön i området, tillväxten av dessa är god. Träden står i planteringsbäddar ofta med ett underliggande buskage. Flera av träden tycks åldriga trots att de endast är 35 år gamla och tillväxten är låg. Flera av rosenhagtornen har döda grenar, stamskador och ser allmänt kläna ut.

Flera av de skogslönnar som är planterade vid gångvägen öster om bostadsområdet uppvisar

Fig. 19

Figur 19. Många byälvssträd har allvarliga frostsprickor. För denna lönn är hoppet ute.

Fig. 20

Figur 20. Ibland kommer hjälpen för sent. Fläkskada på hagtorn.

Fig. 21

Figur 21. Lindallén längsmed Byälsvägen visar variation på trädstorlek och lövsprickning trots att lindarna är kloner.

Figur 22. Effekter av kräfta. När ett träd är så illa därän som denna bör den inte stå kvar, särskilt inte vid en parkeringsplats.

Fig. 23

Fig. 24

Fig. 25

Figur 23. Lövträdskräfta. Det här trädet bör tas bort.

Figur 24. Fläkskada.

Figur 25. Desperata åtgärder.

svåra frostspricksskador och bör tas bort och ersättas med planter från rätt proveniens.

Lindallén vid Byälsvägen

Allén längsmed Byälsvägen är från samma tid som bostadsområdet. Allén består av kloner (Lagerström, muntl. med. 2008-04-29) av parklind. Majoriteten av lindarna står antingen i gräs eller i buskage och visar inga påkörningsskador. De flesta av lindarna har en god tillväxt men de uppvisar en skillnad i höjd och stamomfång trots att de är kloner. Förmodligen är det så att marken

på vissa håll är mer packad än på andra. Flera av lindarna lider av lövträdskräfta och en ordentlig undersökning av hela allén utmed Byälsvägen behövs. De lindar som massproducerades från på 70-talet har ofta dålig motståndskraft mot lövträdskräfta (Sandström, 2005-08-01) och om det är många träd som lider av denna sjukdom kanske man måste överväga att ta bort hela allén. Om endast ett fåtal träd är smittade kanske det räcker med att ta bort dem eller införa säkerhetsrutiner vid beskärning.

En stor del av det ursprungliga växtmaterial som finns är av diskutabel kvalitet eller har fel proveniens vilket har gett resultatet att flera träd visar skador som frostsprickor eller har lätt att angripas av sjukdomar som lövträdskräfta. Här bör man ta bort de mest skadade träden och ersätta dem med ett friskt material från rätt proveniens, om möjligt E-planter.

DISKUSSION OCH REFLEKTION

När jag började med detta arbete var mitt syfte dels att titta på vilka typer av gatuträd som växte i Bagarmossen och hur det mårde, jag ville se hur områden från olika tidsperioder skilde sig från varandra och vilka likheter de hade.

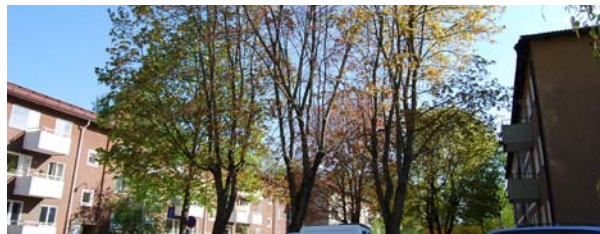
Bagarmossen är idag främst präglad 50-talet och den s.k. stockholmsstilen med hus-i-park karaktär och stora, inhemska, snabbväxande lövträd samt sparad natur. Men även i Bagarmossen fortsätter tiden att gå och förtätningen av bebyggelse finns även här. Idag byggs det för fullt i utkanten av eller inne på de gamla folkhemsområdena och det blir ont om den plats som så här stora träd kräver. Om man tar Emågatan som exempel: karakteristiska stora träd som växer nära både husfasader, ledningsrör och hårdgjorda ytor. Träd som skuggar och fäller en massa löv på hösten, skulle något sådant ens accepteras vid ett nybygge? (Skulle man överhuvudtaget kunna få sådana träd att etablera sig med tanke på hur det ser ut under jord idag). Eller hur gör vi nu när flera av de björkar som planterades i mitten av 50-talet börjar gå ur tiden och är i behov av att ersättas. Vågar man idag sätta så stora, fuktälskande träd i närheten av vattenledningar och dessutom på en lerjord som redan nu utsatts för sättningar. Hur tar man hänsyn till detta utan att ett område som

Bagarmossen förlorar sin karaktär?

En annan sak som framkom under detta arbete var vikten av markens beskaffenhet vid plantering av träd. Träd som står i hårdgjord mark har det tuffare än de som står i gräs. Skilnaden i storlek blir tydlig när man jämför en av de större torglönnarna (som står i hårdgjord mark) med en av lönnarna vid Emågatan (som står i gräs). Träden har samma ålder men torglönnen är bara hälften så stor! Inventeringen av centrum visade även hur svårt det är att etablera nya stora träd idag. Flera av de unga lönnarna från 2003 var döende medan de gamla lönnarna från 50-talet, som stod i liknande mark, levde, och till och med växte. Här visas det hur pass viktigt det är att bevara de gamla träd som redan finns. Dagens täta markförhållanden kan leda till att framtida etablering av stora träd i stadsmiljö blir något mycket sällsynt.

När jag tittade på hur olika tidsepoker kan skilja sig från varandra blev det uppenbart hur viktigt det är att träden är av god kvalitet och är från rätt proveniens. 70-talets bostadsgård och lindallé stammar från en tid när stora kvantiteter växmaterial skulle köpas in till låga priser. Detta ledde ofta till att man köpte material i utländska

plantskolor från tex Polen. Det material som kom in var sällan anpassat för mellansvenska förhållanden och konsekvenserna kan vi se idag; de lönnar som planterades på 70-talet är till stora delar förkrympa och drabbade av svåra frostsprickor medan de lönnar som planterades på 50-talet, (med största sannolikhet av lokal proveniens), lever och frodas som stora exemplar. Trädens etableringsmöjligheter och proveniens har betydelse!

Det sista är en tankeställare. Det blir mer och mer trångt i dagens stadsmiljö. Fler och fler aktiviteter konkurrerar med varandra både över och under mark. Gatuträd verkar tyvärr ofta planeras in litegrann där det ser bra ut utan någon egentlig hänsyn till hur mycket plats ett fullvuxet träd egentligen behöver. Om vi vill att stora träd skall kunna växa i stadsmiljö även i framtiden så måste vi se till att träden värderas som de viktiga stadselement de egentligen är. Träden och deras behov måste redan i planeringsstadiet ges samma vikt och hänsyn som idag ges till ledningsdragningar, vägar och exploatering. Ett friskt träd kommer att kunna stå på sin plats i hundra år eller mer.

KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta källor

Bengtsson, R. (1973). *Inte bara berberis*. Stockholm: Svensk Byggtjänst.

Gullberg, J.- O. (1996). *Dimensionering av växtbäddar för träd i staden*. Alnarp: Examensarbete Landskapsingenjörsprogrammet Nr 96:02.

Jansson, A. (1997). Vägledning till bättre trädvård. Stad och Land nr 149. Alnarp: Movium.

Persson, B. (1995). *Svenska bostadsgårdar 1930-59: Miljökvaliteter för framtiden*. : Formas.

Ståhl, Ö. /Orvesten, A. (2006). *Handbok-växtbäddar för stadsträd i Stockholm*. Stockholm: Trafikkontoret i Stockholms stad..

Wirén, M. (2005). *Trädplan för Malmö*. Malmö: Gatukontoret i Malmö.

Figurförteckning

Figur 1: Taget från eniro.se Bilden är behandlad av Christensen 2008

Figur 3, 5, 6: Taget från *Handbok-växtbäddar för stadsträd i Stockholm* (2006) beskurna av Christensen 2008.

I övrigt är alla andra fotografier, ritningar och figurer skapade av författaren.

Digitala källor

En stadsvandring i Familjebostäders kvarter (2008-05-15)
www.familjebostader.com

Parkplan för Skarpnäck (2008-04-06)
[www.stockholm.se/skarpnäck](http://www.stockholm.se/skarpnack)

Stockholms grönkarta, Söderort, Skarpnäck norra (2008-04-12)
<http://www.stockholm.se/TrafikStadsplanering/Stadsplanering/Gronstrukturplanering/Stockholms-gronkarta/>

Trädpolicy för Göteborgs stad (2008-05-09)
<http://www.tryggvackerstad.goteborg.se/>

Muntliga källor:

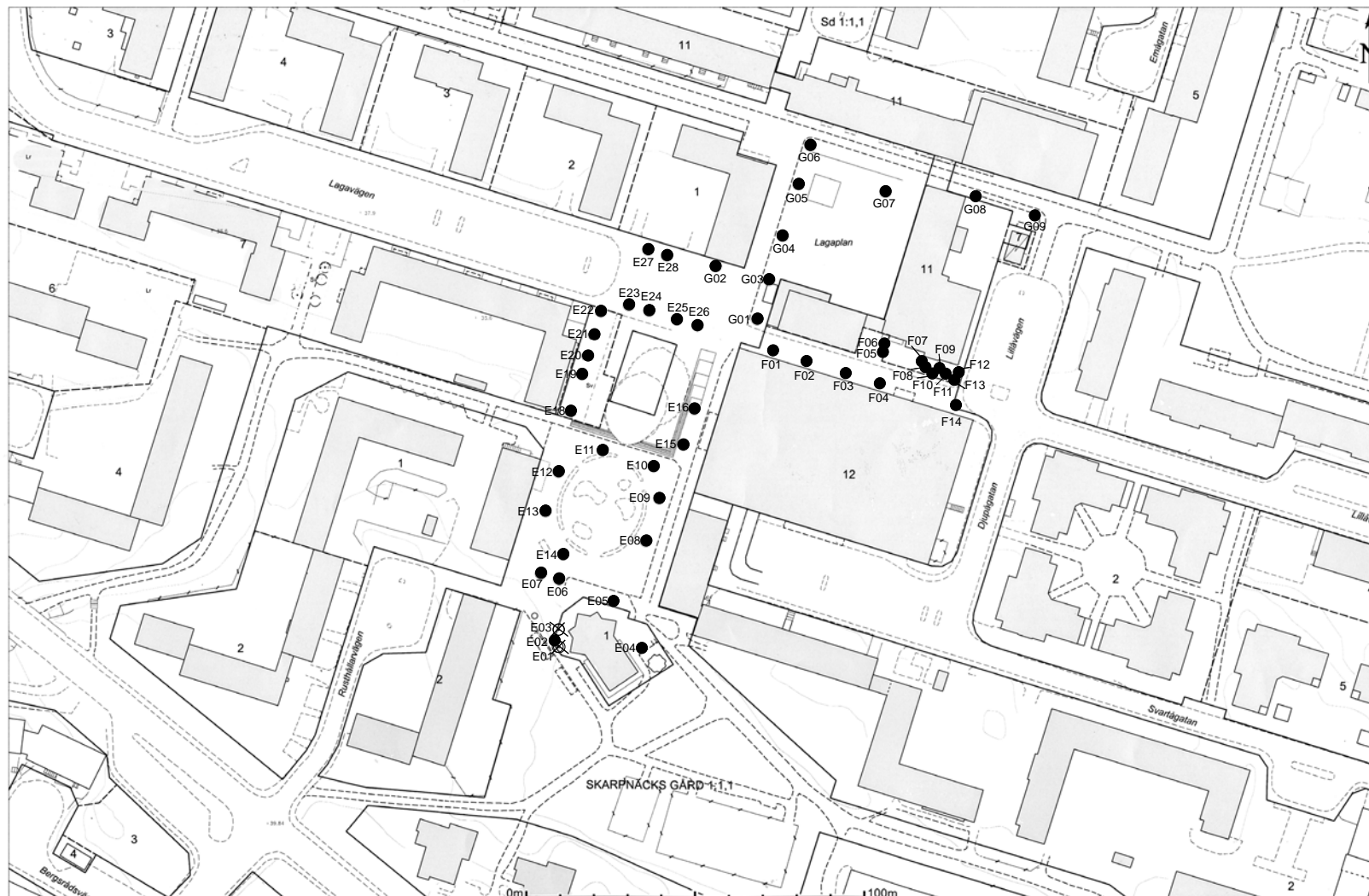
Ericsson, Tom. Universitetslektor. Institutionen för landskapsplanering, Ultuna, SLU.

Lagerström, Tomas. Universitetsadjunkt. Institutionen för landskapsplanering Ultuna, SLU.

Övriga källor:

Eriksson, Lars. Trafikkontoret i Stockholm. Mail 2008-05-12

Sandström, Michael. Trädansvarig för Örebro kommun. Yttrande i Sveriges Radio 2005-08-01

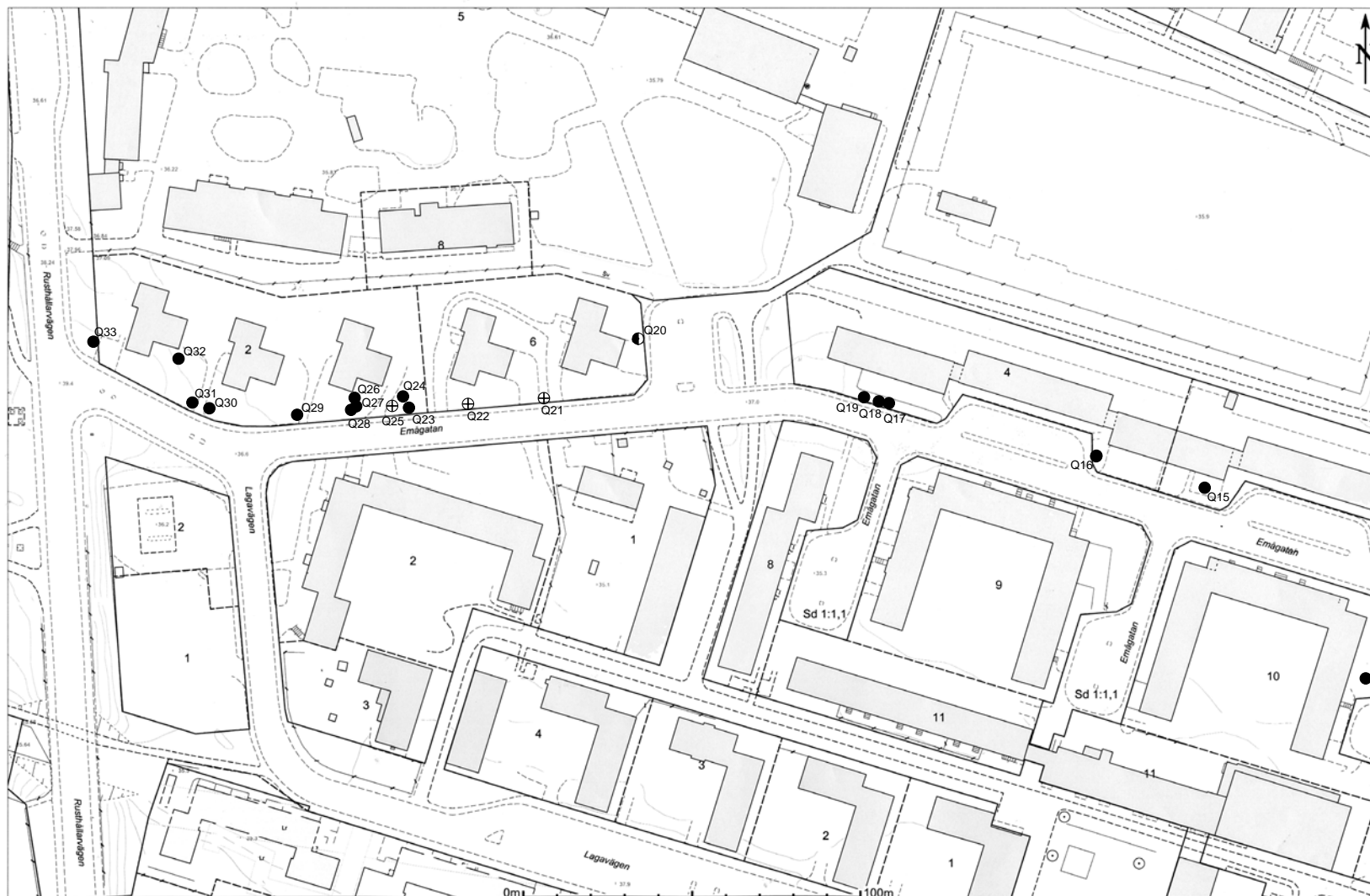

Stockholms Stadsbyggnadskontor 2008-05-08 Skala = 1:1000

TRÄDPLAN ÖVER BAGARMOSSENS CENTRUM

TECKENFÖRKLARING

- Befintligt träd. Eventuell åtgärd se inventering
- ⊗ Befintligt träd som tas bort alt.flyttas
- ◐ Befintligt träd som bör ersättas av nytt inom 5 år
- ⊕ Befintligt träd som bör ersättas av nytt efter mera än 5 år.

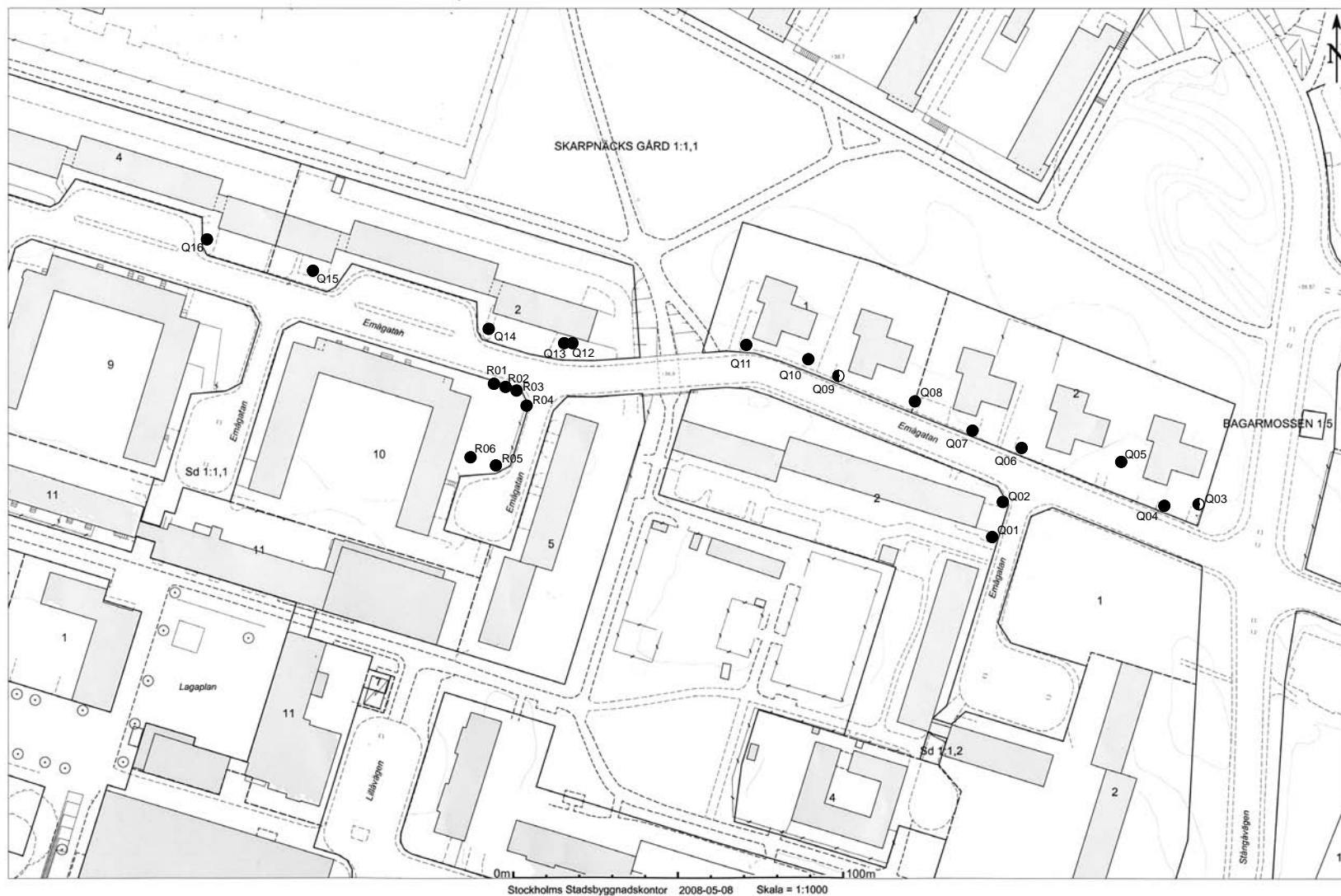

Stockholms Stadsbyggnadskontor 2008-05-08 Skala = 1:1000

TRÄDPLAN ÖVER VÄSTRA EMÅGATAN

TECKENFÖRKLARING

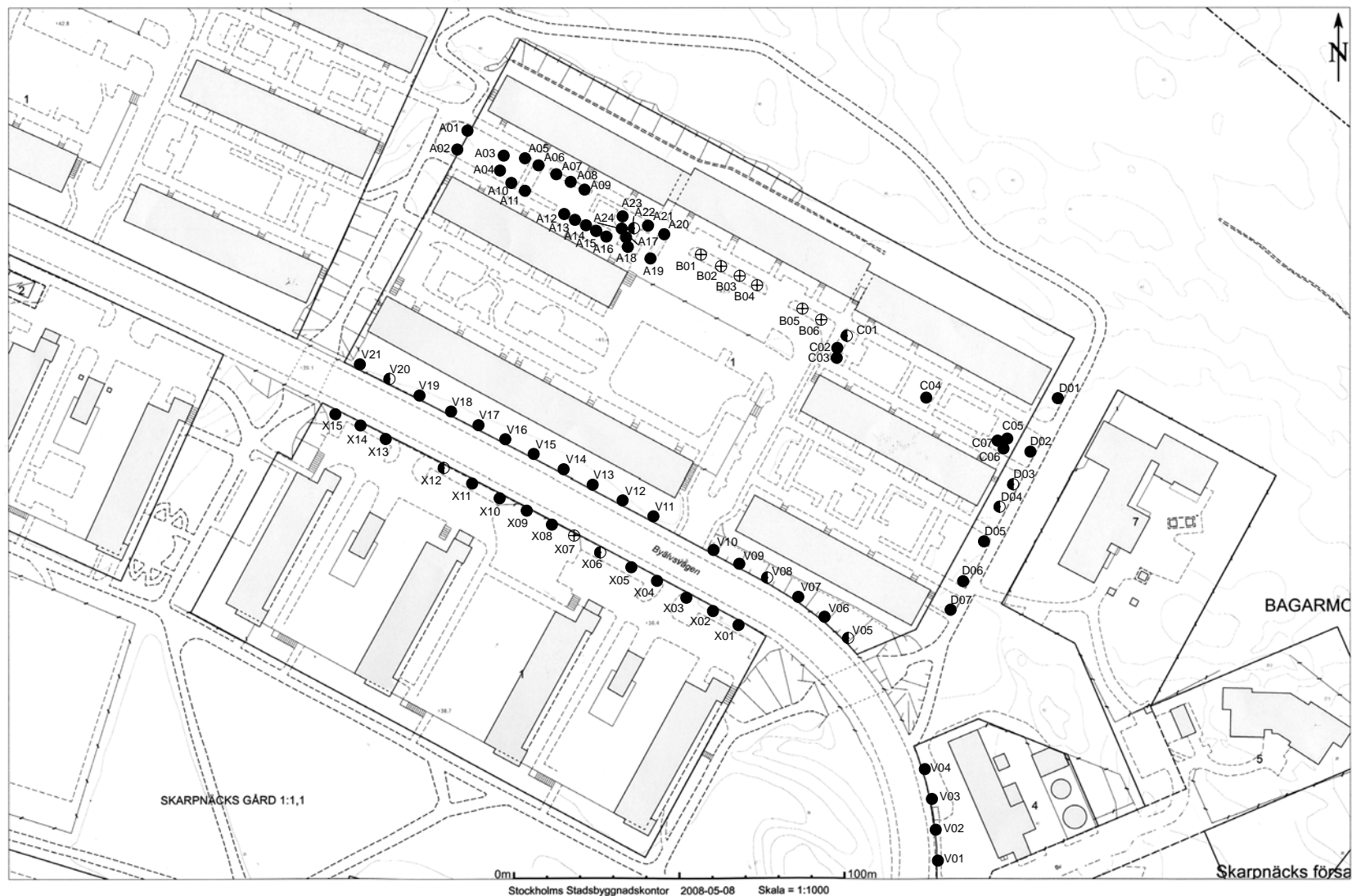
- Befintligt träd. Eventuell åtgärd se inventering
- ⊗ Befintligt träd som tas bort alt.flyttas
- ◐ Befintligt träd som bör ersättas av nytt inom 5 år
- ⊕ Befintligt träd som bör ersättas av nytt efter mera än 5 år.

TRÄDPLAN ÖVER ÖSTRA EMÅGATAN

TECKENFÖRKLARING

- Befintligt träd. Eventuell åtgärd se inventering
- ⊗ Befintligt träd som tas bort alt.flyttas
- ◐ Befintligt träd som bör ersättas av nytt inom 5 år
- ⊕ Befintligt träd som bör ersättas av nytt efter mera än 5 år.

TRÄDPLAN ÖVER BYÄLVSVÄGEN

TECKENFÖRKLARING

- Befintligt träd. Eventuell åtgärd se inventering
- ⊗ Befintligt träd som tas bort alt.flyttas
- ◐ Befintligt träd som bör ersättas av nytt inom 5 år
- ⊕ Befintligt träd som bör ersättas av nytt efter mera än 5 år.

Inventering av Bagarmossens centrum (även kallad Lagaplan).

Bagarmossens centrum byggdes 1953 och består av två delar; den norra som ser ut som den gjorde på 50-talet och den södra som fick en total nydaning 2003. Här finns även ett parti från slutet av 1980-talet. Det vanligaste trädslagen på torget är olika sorter av lönn samt Prunus 'Accolade' i den nya delen. Enskilda exemplar av grå valnöt och kinesisk poppel förekommer. Träden står mestadels i trädgröpar i hårdgjord mark. De nyplanterade lönnarna vid parkeringen står i växtbäddar som är 1,6m breda. I bägge fallen är de tillgängliga jordvolymerna för små. De flesta av träden från 50- och 80-talet har påkörningsskador. Majoriteten av de träd som planterades 2003 är försedda med stamskydd men de träd som inte har stamskydd visar även de påkörnings- och nötskador. De träd som står i centrum har ofta beskurits pga utrymmesskäl, beskärningarna har varit av varierad kvalitet och resultat. Hela centrum är hårdgjord och kan bli mycket varm soliga dagar.

De största hoten mot träden i centrum är:

- Påkörningsskador
- Felaktig beskärning
- Jordkompaktering
- Värme
- Torka
- Bristande jordvolym
- Bristande utrymme för trädet både ovan och under jord
- Syrgasbrist

	Latinskt namn	svenskt namn	anmärkning	SO /cm	Å.t. /cm	Ev åtgärd
Sektion E:		Parktorg. Omdanades 2003 och de flesta träden är från denna tid med ett fåtal exemplar bevarade från 1950-talet. Kantas av bostadshus och träd som tall, björk och lind. Vid omdaningen 2003 planterades 7 exemplar av Prunus 'Accolade'. Valet av prydnadsskörsbär ger torget en modern tidsstämpel.				
E01	Betula pendula	Vårtbjörk	från 2003. Står i en tät grupp tillsammans med en annan björk och en hästkastanj.			Ta bort 2 av dessa tre träd. De står alldeles för tätt
E02	Betula pendula	Vårtbjörk	från 2003. Står i en tät grupp tillsammans med en annan björk och en hästkastanj.			Ta bort 2 av dessa tre träd. De står alldeles för tätt
E03	Aesculus hippocastanum	hästkastanj	från 2003. Står i en tät grupp tillsammans med två björkar.			Ta bort 2 av dessa tre träd. De står alldeles för tätt
E04	Populus simonii	Kinesisk poppel	Accentträd från 1950-talet. Frisk.			
E05	Sorbus x intermedia	Oxel	Accentträd från 1950-talet. Frisk.			
E06	Sorbus	oxelsort	Från 2003. Står i en 1,6m bred växtbädd.			

E07	Sorbus	oxelsort	Från 2003. Står i en 1,6m bred växtbädd.			
E08	Prunus 'Accolade'	Prydnadskörbär	Från 2003. Lite vek. Har lättare stamskada. Har stamskydd.			
E09	Prunus 'Accolade'	Prydnadskörbär	Från 2003. Klen men årsskotten är långa. Uppstammad till 2,5 m höjt. Lättare skada på stam. Har stamskydd.			
E10	Prunus 'Accolade'	Prydnadskörbär	Från 2003. God tillväxt. Har stamskydd.			
E11	Prunus 'Accolade'	Prydnadskörbär	Från 2003. God tillväxt. Har stamskada. Har stamskydd.		20	
E12	Prunus 'Accolade'	Prydnadskörbär	Från 2003. God tillväxt. Har stamskydd.		15	
E13	Prunus 'Accolade'	Prydnadskörbär	Från 2003. God tillväxt. Har stamskydd. Oläta beskärningsärr.			
E14	Prunus 'Accolade'	Prydnadskörbär	Från 2003. God tillväxt. Har stamskydd. Oläta beskärningsärr.		15	
E15	Acer platanoides	Lönn	Från 2003. Ca 5m högt. Uppstammad till 3m höjd. God tillväxt. Har stamskydd.		30	
E16	Acer platanoides	Lönn	Från 2003. Ca 5m högt. Uppstammad till 3m höjd. Har smärre påkörningsskada.		20	Behöver stamskydd.
E18	Acer pseudoplatanus	Tysklönn	Från 2003. Frisk.			
E19	Acer pseudoplatanus	Tysklönn	Från 2003. Växer inte så bra.		7	
E20	Acer pseudoplatanus	Tysklönn	Från 2003. Klen, flera intorkade grentoppar och grenar.		5	
E21	Acer pseudoplatanus	Tysklönn	Från 2003. Klen, flera intorkade grentoppar och grenar. Stamskada.		7	
E22	Acer pseudoplatanus	Tysklönn	Från 2003. Stamskada.		20-30	
E23	Acer platanoides	Skogslönn	Från 2003. Står i en 1, 6m bred planteringsbädd. Påkörningsskydd.		10	
E24	Acer platanoides	Skogslönn	Från 2003. Rel. god tillväxt. Står i en 1,6m bred växtbädd. Påkörningsskydd.		10	
E25	Acer platanoides	Skogslönn	Från 2003. Klent ex. Står i en 1,6m bred växtbädd. Påkörningsskydd.			
E26	Acer platanoides	Skogslönn	Från 2003. Klent ex. Står i en 1,6m bred växtbädd. Uppstammad till 3,5m höjd. Påkörningsskydd.			
E27	Acer platanoides	Skogslönn	Från 2003. Gles. Står i en 1,6m bred växtbädd. Uppstammad till 3,5m höjd. Påkörningsskydd.		10	
E28	Acer platanoides	Skogslönn	Från 2003. Gles. Står i en 1,6m bred växtbädd. Uppstammad till 3,5m höjd. Påkörningsskydd.		10	
Sammanfattning sektion E:						
Sektion F		En skuggig och blåsig passage från slutet av 1980-talet. Marken är belagd med plattor.				
F01	Acer platanoides	Skogslönn	Stamskada. Uppstammad till 3m höjd. Beskuren i grenverket. Flera avbrutna grenar.			Stamskydd
F02	Acer platanoides	Skogslönn	Sprickskada på stam. Uppstammad till 3m höjd. Beskuren i grenverket. Flera avbrutna grenar.			Stamskydd
F03	Acer platanoides	Skogslönn	Lättare skada på stam. Uppstammad till 3m höjd. Beskuren i grenverket. Flera avbrutna grenar.			Stamskydd
F04	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	En del alvarliga skador på sidogren			Ta bort skadad sidogren
F05	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	Medelstora skador på stam.		10-15	Stamskydd
F06	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	Flera stora avbrutna grenar i kronan.		10	Renputs taggiga grensår
F07	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	Lutar. Står 1,5m från husfasad. Frisk.		10	

F08	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	Klent exemplar, förmodligen pga konkurrens. Skador på stam. Avbrutna grenar i kronan.		10-15	
F09	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	Många dåligt läkta grenarr. Ev röta.		10	
F10	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	God tillväxt.		10-15	
F11	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	Stor påkörningsskada på stam. Flera dåligt läkta grenarr. Ev. röta.			
F12	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	Stamskada			Stamskydd
F13	Acer platanoides 'Globosum'	Klotlönn	Stamskada			Stamskydd
F14	Prunus avium 'Plena'	Fågelbär med fyllda blommor	Stamskada			Stamskydd
Sammanfattning sektion F:		De flesta av träden uppvisar skador på stam och grenverk. Träden har beskurets hårt och i vissa fall har detta lämnat oläkta ärr. Träden har också sår efter avbrutna grenar som aldrig blivit putsade. I mitt tycke står klotlönnarna för tätt och nära inpå fasad. Beståndet kan behöva glesas ut när de vuxit till sig. Stamskydd behövs.				
Sektion G		Centrumets norra torg med träd från mitten av 50-talet. Är helt belagd med plattor och blir mycket varmt soliga somrar. Lider av kompaktering.				
G01	Acer platanoides	Skogslönn	Ganska god kondition med har en del påkörningsskador. Spetsiga grenvinklar.	160		
G02	Acer platanoides	Skogslönn	Oattraktivt beskuret till en höjd av 4,5 meter. Då den står nära en utbyggnad i en husfasad. Flera stora dåligt läkta grenarr. Ger ett ohälsosamt intryck. Påkörningsskador på stam.			Flytta ut från fasad. Skelettjord vid nyplantering.
G03	Acer platanoides	Skogslönn	Står nära fasad. En del döda grenar. Klumpigt beskuret grenverk med många stubbar och oläkta sår. Smärre skador på stambas. Rötter nära markytan.	160	7	
G04	Acer platanoides	Skogslönn	Dålig tillväxt och flera döda grenar.	100	5	
G05	Acer platanoides	Skogslönn	Halvdött. Flera avbrutna och döda grenar. Klent. Avstannad i tillväxten. Det träd på torget som är i sämst kondition. Höjd ca 6m. Krondiameter ca 5m.	100	5	Byts ev ut
G06	Acer platanoides	Skogslönn	Friskt men börjar avstanna i tillväxten.	180	10	
G07	Juglans cinerea	Grå valnöt	Accentträd. Avstannar i tillväxten. En del döda grentoppar. Stor skada på stam. En del avbrutna grenar.	170	10	Försök ha kvar trots skador så länge det går.
G08	Acer platanoides	Skogslönn	Välväxt och friskt. Står i planteringsyta.	190	10-15	
G09	Acer platanoides	Skogslönn	En del döda och felaktigt beskurna grenar. Friskt	180	10	
Sammanfattning sektion G:		Träden lider av jordkompaktering vilket försämrar tillväxten. Värst är G04 och G05. Marken runt träden borde behandlas med vakuumsug på en yta av 7x7m. Det skulle vara intressant och se om några rötter trängt in i vattenrör runt torget. De flesta av träden har stamskador. Stamskydd på de mest utsatta träden rekommenderas. Flera av träden har utsatts för felaktig beskärning vilket bör korrigeras.				

Inventering Emågatan						
Bebyggelsen och träden är från mitten av 50-talet. En del tallar är äldre än så. Husen ligger i ursparad naturmark. Marken växlar från hällig till lerig. Den dominerande växtligheten i området är lönn, björk och tall.						
	Latinskt namn	svenskt namn	anmärkning	SO /cm	Å.t. /cm	Ev åtgärd
Q01	<i>Tilia x vulgaris</i>	Parklind	Storväxt. Har stora beskärningsstyr. God tillväxt.	170	15-20	
Q02	<i>Tilia x vulgaris</i>	Parklind	Stora beskärningsstyr.		10-15	
Q03	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	Lider av ålderssvaghet, döda grenar, stamskador, tickor			Bör tas bort inom 5 år. Ersättas
Q04	<i>Acer platanoides</i>	Skogslönn	Uppstammad och urglesad. Stor och frisk.	215	15	
Q05	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	Stort exemplar med dubbla toppar. Kräver stödband för att ej splittras. Friskt.			
Q06	<i>Acer platanoides</i>	Skogslönn	Uppstammad och urglesad. Verkar ha avstannad något i tillväxt.	185	7	
Q07	<i>Acer platanoides</i>	Skogslönn	Beskuren mot husets fasadsida. Har fläxskador.		10	
Q08	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	Gammal men relativt frisk, en del döda grenar. Har pågått grävning i marken runt omkring, kan ha påverkan på trädets kondition.	164		
Q09	<i>Acer platanoides</i>	Skogslönn	Nästan död, tas bort.			Ta bort och ersätt.
Q10	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	En del döda grenar, annars hyfsad kondition. Omfattande markgrävning har pågått i närheten, kan påverka trädets kondition.			
Q11	<i>Sorbus aucuparia</i>	Rönn	Stamskott efter tidigare träd, kan göras om till nytt.			
Q12	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	Växer 2,2 Q13 och 1,6m från husfasaden. Har en ticka men verkar annars frisk.			
Q13	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	Växer 2,2m från Q12. Frisk.			
Q14	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	Liten, växer i upphöjd buskrabatt (3m bred). Toppbeskuren. Står högt och förmodligen torrt			
Q15	<i>Pinus sylvestris</i>	Tall	Frisk			
Q16	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	Uppstammad. Felaktigt beskuren men verkar än så länge må bra.			
Q17	<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk	Ganska klen. Ingår i en spontanuppkommen "grupp" om tre träd.			
Q18	<i>Prunus padus</i>	Hägg	Spontanuppkommen, står intill Q17.			
Q19	<i>Acer platanoides</i>	Skogslönn	Spontanuppkommen planta, kan stå kvar?			Stå kvar?
Q20	<i>Sorbus decora</i>	Praktrönn	Står vid parkeringsplats. Stor påkörningsskada och flera döda grenar			Ta bort och ersätt.
Q21	<i>Sorbus decora</i>	Praktrönn	Flera halvdana beskärningsstyr, gammal men frisk.	80	10	
Q22	<i>Sorbus decora</i>	Praktrönn	Har flera döda grenar. Många stumpar efter tidigare stubborttagning.			Bör tas bort inom en 10 årsperiod.
Q23	<i>Pinus sylvestris</i>	Tall	Kraftig och hög. Frisk. Står i grupp med Q24 och Q25.			
Q24	<i>Pinus sylvestris</i>	Tall	Något spetig och död i toppen.			
Q25	<i>Betula pendula</i>	Björk	Gammal men kan överleva med lite hjälp.			
Q26	<i>Pinus sylvestris</i>	Tall	Står i grupp med Q27 och Q28. Frisk.			
Q27	<i>Pinus sylvestris</i>	Tall	Står i grupp med Q26 och Q28. Frisk.			
Q28	<i>Pinus sylvestris</i>	Tall	Står i grupp med Q27 och Q28. Frisk.			

Q29	Pinus sylvestris	Tall	Kraftig. Har ett fåtal barkskador men verkar frisk.	155		
Q30	Pinus sylvestris	Tall	Stor. Har påkörningsskador men verkar frisk.			
Q31	Pinus sylvestris	Tall	Stor och kraftig. Frisk.			
Q32	Pinus sylvestris	Tall	Kraftig.			
Q33	Pinus sylvestris	Tall	Frisk	150		
Sammanfattning sektion Q		Stora och i överlag välmående inhemska träd som har gott om utrymme för rötter. De är jämgamla från mitten av 50-talet och förmodligen av lokal proveniens. Björkarna och rönnarna kan behöva bytas ut inom en 20årsperiod. Nästan inga påkörningsskador. De flesta står i gräs. På grund av jordsänkning har avloppsrören i vissa hus behövts läggas om, detta har lett till ganska omfattande grävningar i närheten av en del av träden, huruvida detta kommer att påverka trädens kondition återstår att se.				
Sektion R: Tidigare beskurna men numer friväxande lönnar invid parkering. R01, R02, R03 och R04 står tätt planterade invid varandra.						
R01	Acer platanoides	Skogslönn	Står i grus. Frisk men förvuxen.	135	10	Börja beskära lönnen igen. Får ned höjden på kronan.
R02	Acer platanoides	Skogslönn	Står i grus. Mindre än R01 och R03 förmodligen pga konkurrens.			Se R01
R03	Acer platanoides	Skogslönn	Står i grus. Frisk men förvuxen.			Se R01
R04	Acer platanoides	Skogslönn	Står i grus. Mindre i storlek än R01-R03. Står vid infart till väg. Har påkörningsskada på stam.	102		Se R01
R05	Acer platanoides	Skogslönn	Står vid infart till parkering. Frisk.	180	>10	Se R01
R06	Acer platanoides	Skogslönn	Står vid infart till parkering. Begynnande röta av kärnved.			Se R01. Särskilt viktigt att reducera kronan för att minska påfrestningen av stammen.

Inventering Byälsvägen och bostadsområde vid Byälsvägen.						
Byggt runt 1973, renovering av bostadsgård 2004 då man bla planterade exemplar av silveroxel och ullungrönn..						
Sektion A, B och C: Bostadsgård, byggt på bjälklag träden är troligtvis planterade i trädgropar.						
	Latinskt namn	svenskt namn	anmärkning	SO /cm	Å.t. /cm	Ev åtgärd
Sektion A						
A01	Sorbus x intermedia	oxel	Ca 35 år, frisk	80		
A02	Sorbus x intermedia	oxel	Ca 35 år, frisk			
A03	Acer platanoides	sort av blodlönn	Frisk	80		
A04	Acer platanoides	sort av blodlönn	Smärre skada ca 3m upp på stam	70		
A05	Sorbus incana	silveroxel	Från 2004, uppstammad till 2m höjd.			
A06	Sorbus incana	silveroxel	Från 2004, uppstammad till 2m höjd. Liten nötskada på stam	30		
A07	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	rosenhagtorn	Uppstammad till 1,8m höjd, beskärs kontinuerligt.	43		
A08	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	rosenhagtorn	Har smärre stamspricka, annars rel god kondition.	33		
A09	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	rosenhagtorn	Stora delar av stambarken har flagat av men den verkar frisk.			
A10	Sorbus incana	silveroxel	Från 2004, uppstammad till 2m höjd.			
A11	Sorbus incana	silveroxel	Från 2004, uppstammad till 2m höjd. Har en del sår på stam.			
A12	Malus purpureagruppern	purpurapel	Felaktigt beskurna grenar.	40		
A13	Sorbus incana	silveroxel	Från 2004, uppstammad till 2m höjd.			
A14	Malus purpureagruppern	purpurapel		50		
A15	Sorbus incana	silveroxel	Från 2004, uppstammad till 2m höjd.			
A16	Malus purpureagruppern	purpurapel	En del sprickskador på bark			
A17	Sorbus aucuparia	Rönn	Måttliga skador på stam, en del skadade grenar, hyfsad kondition.			Nu : ta bort skadade grenar
A18	Sorbus incana	silveroxel	Från 2004, uppstammad till 2m höjd. Små nötskador på stam.			
A19	Sorbus aucuparia	Rönn	Står i rabatt mot parkering. Sprickskada på stam men verkar frisk.	71		
A20	Sorbus aucuparia	Rönn	Klenare än A19 men verkar frisk. Lutar.			
A21	Sorbus incana	Silveroxel	Från 2004. Uppstammad till 2m höjd.			
A22	Sorbus aucuparia	Rönn	Barkskador på stam, stora beskärningsskador på grenar.			Ta bort
A23	Sorbus incana	Silveroxel	Från 2004. Uppstammad till 2m höjd.			
A24	Picea	Gran				
Sektion B	Rosenhagtorn vid parkering. Planterat på bjälklag med parkeringsutrymmen under. Står idag i perennrabatt.					
B01	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	Rosenhagtorn	Kraftigt beskuren. Har en stor barkspricka	56		
B02	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	Rosenhagtorn	Flagande bark. Många oläkta ärr från tidigare beskärningar.			
B03	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	Rosenhagtorn	Stor fläxskada från ovarsam beskärning.			
B04	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	Rosenhagtorn	Sprickskador på stam och grenar. Fläxskador.			
B05	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	Rosenhagtorn	Smärre skada på stam. Klen.			
B06	Crataegus x media 'Paul's Scarlet'	Rosenhagtorn	Starkt beskuret. Klent.			
Sammanfattning B: Rosenhagtornen är i mitt tycke ganska klena för att vara 35 år gamla. Flera av träden har nötskador på stammar och grenar eller flagande bark. Träden har beskurits intensivt under flera år, beskärningarnas kvalitet har varierat mycket och träden har många lämningar efter sk. "vaktmästarbeskärning". Många sårytor har läkt dåligt. Den intensiva beskärningen har resulterat i att träden har många långa vattenskott.						

Sektion C	Östra bostadsgården, byggd på bjälklag.					
C01	Sorbus aucuparia	Rönn	Dålig tillväxt, till vissa delar död. Står i buskrabatt. Sprickskador på grenar. Lutar.	50		Bör bytas ut inom 5 år
C02	Sorbus 'Dodong'	Ullungrönn	Planterad 2004, frisk. Står i buskrabatt. Uppstammad till 2m höjd.			
C03	Sorbus 'Dodong'	Ullungrönn	Planterad 2004, frisk. Står i buskrabatt. Uppstammad till 2m höjd.	24		
C04	Malus purpureagruppen	Purpurapel	Förhållandevis stor. Beskuren till en viss del. Rötterna kryper upp. Höjd ca 4m.	48		
C05	Sorbus 'Dodong'	Ullungrönn	Planterad 2004, frisk. Står i buskrabatt. Uppstammad till 2m höjd. Står i en grupp om tre. Tätt planterade. Gnagskador efter hare. En del intorkade grenspetsar.			Gnagskydd
C06	Sorbus 'Dodong'	Ullungrönn	Planterad 2004, frisk. Står i buskrabatt. Uppstammad till 2m höjd. Står i en grupp om tre. Tätt planterade. Gnagskador efter hare.			Gnagskydd
C07	Sorbus 'Dodong'	Ullungrönn	Planterad 2004, frisk. Står i buskrabatt. Uppstammad till 2m höjd. Står i en grupp om tre. Tätt planterade. Gnagskador efter hare.			Gnagskydd
Sammanfattning sektion A, B och C		Träd från 1970-tal och 2000-tal. Träden är ganska små för sin ålder och detta har förmodligen att göra med att gårdarna ligger på bjälklag. Samtliga äldre träd har utsatts för mer eller mindre hårdhänt beskärning som ofta har utförts felaktigt. En del kortlivade arter som rönn börjar bli till åren och en del av dem kommer att behöva bytas ut inom 10 år. Många av de äldre träden har stora frostsprickor på stam och gren vilket försvagar dem.				
Sektion D	Skogslönnar från 70-talet planterade intill gångväg.					
D01	Acer platanoides	Skogslönn	Frisk, några intorkade grenar.	160		
D02	Acer platanoides	Skogslönn	Frisk men har många spetsiga grenvinklar. Många ärr från borttagna grenar.	120		
D03	Acer platanoides	Skogslönn	Stora frostsprickor på stam och grenar. Flera döda grenar.	120		Ta bort och ersätt.
D04	Acer platanoides	Skogslönn	Stora frostsprickor på stam och grenar. Flera döda grenar.			Ta bort och ersätt
D05	Acer platanoides	Skogslönn	Många stora ovallade beskärningsytor, flera döda grenar.	100		
D06	Acer platanoides	Skogslönn	Liten påkörningsskada. Många spetsiga grenvinklar. Avslitna grenar och sprickor i grenar.	103		
D07	Acer platanoides	Skogslönn	Gles i kronan. Flera döda smågrenar. Flera spetsiga grenvinklar.			
Sammanfattning sektion D:		Trädens kondition varierar men hälften av träden påvisar stora frostsprickor vilket sätter ner deras kondition avsevärt. Träden är förmodligen inköpta från en planskola i Polen eller liknande och är anpassade för fel proveniens. De skadade träden bör ersättas med träd från trakten.				
Sektion V och X: Lindallén längsmed Byälsvägen.		Vägen och lindarna är från 70-talet. Lindarna är parklind? och av samma klon. Allén står på upphöjd och bearbetad mark som varit särskilt utsatt för jordkompaktering. Lindarnas höjd och knoppsprickningstid varierar.				
Sektion V	Norr om Byälsvägen					

V01	Tilia x vulgaris	Parklind	Fläkskador på stam	100		
V02	Tilia x vulgaris	Parklind	Litet, spetigt ex. nära busshållplats. Många beskärningsärr. Jordkompaktering?	60		
V03	Tilia x vulgaris	Parklind	Uppstammad högt pga busskur.	107		
V04	Tilia x vulgaris	Parklind	Lutar. Påkörningsskada + sprickskada på stam.			
V05	Tilia x vulgaris	Parklind	Lider av kräfte i stam. Står i buskage. Nedsatt kondition.			Ta bort och ersätt.
V06	Tilia x vulgaris	Parklind	Friskt			
V07	Tilia x vulgaris	Parklind	Friskt			
V08	Tilia x vulgaris	Parklind	Kräftangripen, döende.			Ta bort och ersätt
V09	Tilia x vulgaris	Parklind	Friskt			
V10	Tilia x vulgaris	Parklind	Vissa små skador ca 3m högt upp på stam.	77		
V11	Tilia x vulgaris	Parklind	Ev röta i gammalt beskärningssår	120		
V12	Tilia x vulgaris	Parklind	Klent. Grunda sprickor i barken.			
V13	Tilia x vulgaris	Parklind	Friskt	96		
V14	Tilia x vulgaris	Parklind	Många dåligt läkta beskärningssår. Ev. begynnande röta.			
V15	Tilia x vulgaris	Parklind	Flagande bark, kräfte?			
V16	Tilia x vulgaris	Parklind	Barken ser "skavd" ut på vissa ställen.			
V17	Tilia x vulgaris	Parklind	Frisk	100		
V18	Tilia x vulgaris	Parklind	Liten, 7m hög men ser frisk ut	75		
V19	Tilia x vulgaris	Parklind	Har många beskärningsärr men verkar frisk		15	
V20	Tilia x vulgaris	Parklind	Tanig, stora skador på stam			Tas bort och ersätts.
V21	Tilia x vulgaris	Parklind	Liten. Står vid gångtunnel.	84	10	
Sektion X	Söder om Byälsvägen					
X01	Tilia x vulgaris	Parklind	Frisk. En hel del spetsiga grenvinklar.	94	15	
X02	Tilia x vulgaris	Parklind	En del skador i grenverket.		15	
X03	Tilia x vulgaris	Parklind	Liten, höjd ca 7m. Spetsiga grenvinklar, avbrutna grenar, ngt avskavd bark.			
X04	Tilia x vulgaris	Parklind	Frisk	117	>10	
X05	Tilia x vulgaris	Parklind	Ganska litet träd, höjd ca 9m. Lutar.		5-15	
X06	Tilia x vulgaris	Parklind	Tanigt. Angripet av kräfte.	79		Ta bort och ersätt.
X07	Tilia x vulgaris	Parklind	Stort. Spetsiga grenvinklar. En del döda grenar. Avbrutna grenar.	98	10-15	Bör bytas ut inom 10 år.
X08	Tilia x vulgaris	Parklind	Lutar. Har tre toppgrenar. Ganska litet träd.		7	
X09	Tilia x vulgaris	Parklind	Stort träd m. god tillväxt.	120	15-20	
X10	Tilia x vulgaris	Parklind	Medelstort träd ca 10m högt. Frisk.	90	10	
X11	Tilia x vulgaris	Parklind	Stort träd. Har en del stora sårytor efter beskärning. Frisk.		15-20	
X12	Tilia x vulgaris	Parklind	Stort träd. Kraftiga sprickor i grenarna. Ev. kräfte.			Grenarna måste tas bort. Ev hela trädet.
X13	Tilia x vulgaris	Parklind	Stort, friskt träd. Lätta skavmärken på bark. Grenar skaver mot varandra.	140	10-15	
X14	Tilia x vulgaris	Parklind	Skador på stambas.		7	
X15	Tilia x vulgaris	Parklind	Gängligt, litet träd som ändå har god årstillväxt. Står 4m från gångtunnel.	60	15-20	

Sektion V och X: summering;	Allé med klonade lindar från 70-talet. Lindarna uppvisar skillnader i höjd och tillväxt vilket kan bero på hur marken ser ut där de står, det kan vara så att marken måste bearbetas på vissa ställen. Samtliga lindar har fått grenar beskurna, kvalitén på beskärningen har varierat och på vissa håll lämnat oläkta sår och olämpligt kapade grenar. Flera av lindarna lider av kräfta vilket manar till försiktighet vid beskärning.
Byälsvägen summering:	Kvalitén på växtmaterialet från 70-talet har inte alltid varit så bra, många av träden lider av frostsprickor och har åldrats i förtid. Ett annat hot är den beskärning som utförts; de flesta av träden har beskurits hårt under årens lopp och resultatet har inte alltid varit det bästa. Många av träden har ovallade sår, fläskador och avbrutna grenar som följd. Förmodligen är det beskärning som är orsaken till den kräfta som finns i lindallén. De största hoten här har varit: <ul style="list-style-type: none"> • Fel proviniens • Felaktig beskärning • Uttorkning/brist av utrymme för rötter.
Summering beskärning i Bagarmossen:	Många av träden i Bagarmossen har utsatts för en felaktig beskärning vilket lämnat dem öppna för röta och kräfta. Personal bör specialutbildas i beskärning och det bör vara samma personer som kontinuerligt utför beskärningen.